

Kultura čitanja studenata Hrvatskih studija

Kačić-Bartulović, Helena

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Department of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:301869>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI

Helena Kačić-Bartulović

**KULTURA ČITANJA STUDENATA
HRVATSKIH STUDIJA SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU**

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI
ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU

HELENA KAČIĆ-BARTULOVIĆ

**KULTURA ČITANJA STUDENATA
HRVATSKIH STUDIJA SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Dario Pavić

Zagreb, 2018.

SAŽETAK

Živjeti u 21. stoljeću danas podrazumijeva prilagodbu učestalim promjenama i ekspanziji korištenja modernih tehnologija i digitalnih medija, zbog čega u fokus sociološkog zanimanja dolazi relevantnost knjige kao sredstva komunikacije. Na internetu se objavljuje sve veći broj članaka i upozorenja s tematikom o naglašavanju važnosti čitanja, ali nedostaje izrada i ponuda konceptualiziranih programa koji bi čitanje popularizirali. Temeljem toga, postavlja se pitanje je li popularizacija prijeko potrebna ili se knjiga među mladima i dalje koristi u jednakoj mjeri. Populacija za koju se pretpostavlja da joj je proces čitanja jedna od temeljnih aktivnosti koju prakticira su studenti. S obzirom na činjenicu da studentska populacija na raspolaganju ima toliko različitih oblika usvajanja znanja, provedeno je kvantitativno istraživanje među studentima Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu kako bi se saznalo u kojoj mjeri studenti čitaju i koriste knjige te koliko su one danas rasprostranjene među njima. Rezultati istraživanja pokazali su da među studentima Hrvatskih studija postoji kultura čitanja u kojoj studenti vole čitati.

A SUMMARY

Living in the 21st century today involves adaptation to frequent changes and expansion of using modern technologies and digital media, which is why the relevance of the book as a means of communication becomes the focus of sociological interests. An increasing number of articles and warnings about the importance of reading are being published on the internet, but creating and offering conceptualized programs that would popularize reading are still missing. Based on this, the question is whether popularization is needed or whether the book among young people is still being used equally. It is assumed that students are a population to which reading as the process is one of the main activity that they practice. Knowing the fact that student population has so many different forms of knowledge acquisition, quantitative research has been conducted among the students of Croatian Studies at the University of Zagreb to find out how much students read and use books and how much are the books widespread nowadays among them. The results of

the research have shown that among the students of Croatian Studies there is a reading culture in which students like to read.

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. POLAZIŠTA I DEFINICIJE.....	6
3. SLOBODNO VRIJEME STUDENATA KAO ČITATELJSKE POPULACIJE	9
4. SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA	10
5. METODA RADA	11
6. OPIS UZORKA.....	11
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	12
8. ZAKLJUČAK	24
9. POPIS KORIŠTENE LITERATURE	26

1. UVOD

Diljem svijeta, u raznim znanostima i kontekstima, čovjeku se pripisuju određene definicije kojima ga se pokušava pobliže odrediti. Čovjek je biće koje rođenjem započinje svoj suživot s prirodom čime ga se opisuje kao prirodno, živo biće te kao duhovno biće koje vjeruje u pobjedu dobra nad zlim. Istovremeno, čovjek je misaono biće zato što umije čitati, pisati i donositi zaključke, ali i društveno biće pri čijem je postojanju uključena potreba za kulturnim napretkom i komunikacijom s drugim ljudima. Čitav je ljudski život usmjeren prema izgradnji, adaptaciji i borbi za opstanak. Zbog tog razloga, Ivo Škarić (1978: 8) tvrdi da čovjek prikuplja informacije koje, da bi ih mogao koristiti, moraju biti sređene na taj način da opstanu što duže i da što cjelovitije stignu do drugih ljudi. Prenosjenjem informacija na buduće generacije osigurava njihov daljnji razvoj i napredovanje i širi njihovu kulturnu svijest i spoznaju o prošlosti.

„Bojim se čovjeka koji je pročitao samo jednu knjigu.“ jedna je od brojnih mudrih izreka svetog Tome Akvinskog, latinskog teologa i filozofa koji je još u 13. stoljeću kada je živio i djelovao znao procijeniti važnost knjiga. Knjiga je oduvijek bila značajno sredstvo komunikacije, a knjižnice kao rasadnici kulture i znanja propagatori knjige i njezinih kulturnih vrijednosti. Institucije koje, osim knjižnica, utječu na mlade osobe željne novih spoznaja svakako su fakulteti. Neke od tih mladih osoba svjesnije su od drugih da je svaka pročitana knjiga prilika koje ih može izdvojiti iz populacije prosječnih studenata. Okruženi okolinom uz koju rastu i razvijaju se te uz pomoć svojih profesora počinju cijeniti kvalitetan sadržaj razmišljajući s razumijevanjem i osvrćući se kritički na svijet oko sebe. Dio mozga odgovoran za kritičko razmišljanje aktivira se koncentriranim čitanjem koje ga stimulira da lakše usvaja i procesuirane nove informacije. Oni studenti koji toga još i nisu toliko svjesni možda i nisu sami krivi, ali svakako imaju još dovoljno vremena da proces čitanja uvrste u svoju novu svakodnevnu naviku zahvaljujući kojoj će imati priliku svoje slobodno vrijeme kvalitetnije provoditi.

U ovom će radu biti prikazani teoretski pristupi pojma čitanja, opis metodologije te rezultati kvantitativnog istraživanja provedenog među studentima Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu.

2. POLAZIŠTA I DEFINICIJE

Prema Kristini Čunović (2005: 23), čitanje je aktivnost na poimanju pročitanoj teksta, temeljna djelatnost na koju se nadograđuje govorenje i pisanje, ali i obrnuto. Suština čitanja odražava se u njegovoj višefunkcionalnosti, ali polazi od razumijevanja poruka oblikovanih specifičnim znakovima određene vrste jezika.

Čitatelj ocjenjuje stavove prezentirane u tekstu služeći se različitim misaonim metodama: analizom, sintezom, komparacijom uz nastojanje da memorira informacije. Stoga je čitanje usko vezano uz stjecanje znanja pa mu se u metodici nastave daje značajan prostor, raščlanjuje ga se, određuju se tipovi čitanja u sklopu određenog dijela odgoja i obrazovanja, kao što zaključuje Dragutin Rosandić (1986: 48).

Polazeći od toga da je „čitanje proces usvajanja kakva teksta na temelju prethodnog poznavanja barem njegova jezika i pisma, ako već ne i vrsne, stilske, autorske, povijesne i kulturne pripadnosti“, uspostavlja se njegova početna razina (Hrvatska enciklopedija, 2018.). Nezamjenjivost vještine čitanja nadalje se ogleda u činjenici da ono neizostavno mijenja i gradi ljudsko biće. Čovjek oblikuje svoj svjetonazor na temelju spoznaja koje stječe o svijetu, a čitanje je jedan od prvobitnih elemenata koji mu u tome pomažu.

„Čitanje razvija sposobnosti, interese i znanje i zato je njegovo savladavanje jedna od prvih vještina i najznačajnijih zadaća koju imaju odgojno-obrazovne ustanove. Ono nije jednokratno naučena pojava, nego ga treba razvijati da bi se s jednosmjernog, preuzimateljskog načina čitanja moglo prijeći na dvosmjernan, doživljajno-spoznajni komunikacijski način.“ (Banaš, 1993: 12)

Jedino će tako pročitane knjige utjecati na bogaćenje duhovnog života, podizanje opće kulturne razine i opće informiranosti. Proučavanje čitanja zapravo je istraživanje zakonitosti utjecaja tiskanog materijala na čitatelja. Utoliko se mogu izdvojiti dva stava: jedan koji polazi od toga da je čitanje isključivo individualni čin, baziran na osobnim motivima samog čitatelja i drugi, koji čitanje smatra socijalnim činom jer pored osobnih motiva samog čitatelja sadrži i društvenu komponentu. Zato se čitanjem, kulturom čitanja, čitateljskim interesima, utjecajem čitanja na formiranje čovjekove ličnosti bavi niz znanstvenih disciplina: psihologija, sociologija, pedagogija, komunikologija.

Prema Miri Čudina Obradović (2014: 46), psihologija čitanja i čitatelja, primjerice, proučava ličnost čitatelja, njegov interes, mogućnost shvaćanja i prijema pročitane teksta i izučava sam akt čitanja i njegov utjecaj na mišljenje, percepciju, doživljavanje i druge psihičke funkcije čitatelja. Sociologija čitanja i čitatelja isprepliće se s psihologijom jer se bavi socijalnim karakterom čitateljske psihologije kao središnjom točkom na relaciji čitatelj-djelo. Budući da se ta relacija ostvaruje kao komunikacijski čin ne zaobilazi niti područje komunikologije. Da bi se pojedincu pomoglo da se oblikuje kao čitatelj s čitateljskim iskustvom, interesom i navikama, neophodno je taj interes, potrebu i ljubav prema čitanju razviti u okrilju odgojno-obrazovnih institucija pa se tako i pedagogija nalazi među znanostima koje se bave čitanjem. Proučavanje čitanja i čitatelja je kompleksno i temelji se na prožimanju različitih znanosti. Njime se utvrđuju bitne karakteristike suštine čitanja, čitatelja, čitateljskih interesa i kulture čitanja (str.67).

Suština, bit čitanja počiva u činjenici da sadržaj knjige ne postoji izvan čitatelja kao vanjski fenomen nego je to zapravo njegova tvorevina, shvaćanje i mišljenje, slika teksta, kako smatra Roger Chartier (2017: 185). Čitatelj stvara predstavu o knjizi, on vrši izbor informacija i daje nov smisao sadržaju kao neku vrstu vlastitog projektiranog iskustva koje proizlazi iz njegovog unutarnjeg života, time natkriljuje događanje u tekstu. Čitanje omogućuje stjecanje spoznaja, pristup estetskim vrijednostima, potiče samopotvrđivanje i formiranje vlastite ličnosti i pruža zadovoljstvo i zabavu. Nesumnjivo je da obrazovanje utječe na kvalitetu čitanja, na recepciju djela, ali odnos prema čitanju stječe se ne samo putem školovanja, nego i u drugim područjima života (u

obitelji, društvu). Zato je upravo rekreacijsko čitanje u slobodnom vremenu, dakle, ona njegova zabavno-kulturna funkcija, činjenica koju se ne smije zanemariti. Čitanje koje proizlazi iz slobodnog djelovanja i osobnog zadovoljstva najbolje će pobuditi ljubav i daljnji interes za knjigu, a razvijat će čitateljske sposobnosti kao podlogu za intelektualni rad te će utjecati na budući izbor štiva za čitanje. Kornelija Kuvač-Levačić (2016: 118) kao jedan od centralnih problema u kompleksu znanosti koje izučavaju čitanje vidi problem tipologije čitatelja. Obično je ta tipologija dvojaka, psihološka i sociološka. U proučavanju efikasnosti procesa čitanja koriste se psihološke metode usredotočene na čitateljski interes, potrebe, motive i sociološke metode koje ustanovljavaju korelaciju između čitatelja i onoga što on čita s obzirom na to da se u izboru materijala za čitanje ogleda društveni karakter.

Ovakva klasifikacija može i mora biti uzeta u obzir sa zadržkom. Ne postoji čisti psihološki tip čitatelja, to nije statički pojam nego je izložen različitim utjecajima i promjenama. Stoga je početna psihološka klasifikacija potpomognuta onom koja se bazira na psihološkim karakteristikama čitatelja kao što su njegov karakter, temperament, sposobnost (str. 119).

Sociološka klasifikacija čitatelja prema socijalno-demografskim grupama mora ići dalje u formiranju mikro grupa, a ni njezine metode nisu dostatne u istraživanju suštine problema vezanih uz čitanje i čitatelja. Problem treba povezati s problemom kvalitete čitanja, treba promotriti čitateljske interese i mogućnost njihovog zadovoljavanja, odnos knjige i čitatelja koji je stvoren kao rezultat čitanja na razini svakodnevne spoznaje.

Kategorija čitateljskih interesa nedjeljiv je dio čitateljske kulture, ali ne i jedini čimbenik u identifikaciji čitateljskih potreba. Čitateljske interese treba razvijati, usmjeravati ih jer su oni promjenljivi i podložni različitim utjecajima. Da bi se čitateljski interesi i kultura poticali i razvijali treba ustanoviti o čemu oni ovise, pogotovo kod mladih osoba, treba odrediti način i osobu koja će interese identificirati, i treba promotriti pitanje čitateljskih mišljenja kao značajnih izvora za upoznavanje čitateljske psihologije (str.119).

3. SLOBODNO VRIJEME STUDENATA KAO ČITATELJSKE POPULACIJE

„Psihičke karakteristike mladenaštva su bujan razvitak spolnog instinkta, bogatstvo i šarolikost emocija, snažno naglašena težnja za slobodom, nezavisnošću i afirmacijom te pun razvoj sposobnosti apstraktnog mišljenja, učvršćivanja zasebnih sklonosti i interesa.“ (Potkornjak, 1989: 460)

Kod mlade osobe prijelaz iz djetinjstva u mladenaštvo predstavlja pravu malu revoluciju koja završava krajem srednje škole, odnosom upisom na fakultet. Tada srednjoškolci postaju studenti koji se često promatraju „kao avangarda mladih koja promovira nove trendove na svim društvenim područjima“ kako navodi Vlasta Ilišin (2008: 227).

Jedan od tih trendova svakako je čitanje. Dolazak studenta u knjižnicu i njegovi motivi da postane korisnik su različiti: obveza, želja da pročita određenu knjigu i želja da se čitanjem razonodi. Ono što je važno – da se pristup knjižnici nužno odvija u razdoblju studentovog slobodnog vremena. Što to zapravo znači?

Miroslav Artić (2009: 282) definira slobodno vrijeme kao ono koje čovjeku preostaje kad završi sa svim svojim radnim (studentskim), obiteljskim i društvenim obvezama pa s ostatkom vremena može raspolagati svojevoljno, bez ikakve prisile iskoristiti ga na način koji mu najbolje odgovara i stvara osjećaj zadovoljstva. Razna tumačenja smatraju da je to ili vrijeme dokolice, nerada, neaktivnosti, ili rekreacijsko vrijeme, vrijeme za aktivan odmor i razonodu. Smatra se da se ono može upotrijebiti za tjelesni, zdravstveni, intelektualni i drugi razvoj osobnosti i kroz njega je moguće zadovoljavati najrazličitije potrebe.

Slobodno vrijeme može se ostvarivati u izuzetno raznolikim aktivnostima, bilo da one pridonose relaksaciji tj. opuštanju od stalnih obveza, rekreaciji kao aktivnom obliku razonode i odmaranja, i formativnim sadržajima koji pridonose razvoju ličnosti na cjelovit način ili u pojedinim dijelovima.

Slobodno vrijeme ovisi o dobi čovjeka pa se razlikuje kod djeteta, adolescenta i odraslog čovjeka jer svaki ima određene mogućnosti. Uvjetovano je i

društvenim statusom i društvenim mogućnostima sve do općih društvenih odnosa u kojima pojedinac živi. Ono je izazov za brojne utjecaje kojima čovjek i čitava grupa mogu biti izloženi, a koji su usmjereni mimo prihvaćenih normi i vode u loše ponašanje.

Stoga, prema autoricama Vesnici Mlinarević i Vesni Gajger (2008: 50), postoji pedagoška potreba da se to vrijeme organizira, ali treba paziti da se ne ugrozi i postane nova i nametnuta obveza. Slobodno vrijeme trebalo bi biti vrijeme za vraćanje istrošenih snaga, za odmor, a način njegova provođenja slobodan, pun mogućnosti iskazivanja vlastitih izbora, kreativnosti, maštovitosti pojedinca.

4. SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Osnovni cilj istraživanja bio je utvrditi kakvu kulturu čitanja njeguju studenti Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, stoga se kao predmet ovog istraživanja javlja problem čitanja. Svrha ovog kvantitativnog istraživanja je uvidjeti u kojoj mjeri studenti čitaju i koriste knjige te koliko su one danas rasprostranjene među njima. Takvo nas istraživanje približava odgovoru na pitanja kao što su: koje mjesto studenti pridaju čitanju, koliko čitaju u slobodno vrijeme i izvan obvezne literature i što čitaju te gdje zadovoljavaju svoje čitateljske interese. Također se može utvrditi uloga i mjesto knjižnice i knjižničara u razvijanju kulture i čitateljskog ukusa studenata, kao što se može utvrditi i značaj koji se pridaje preporuci okoline. U tu svrhu bilo je potrebno provesti istraživanje među studentima koje će obraditi obilježja njihovih čitateljskih interesa i navika te način zadovoljavanja tih potreba u knjižnici i izvan nje. U istraživanju, studenti Hrvatskih studija su studenti različitih smjerova i godina studija te različitih sociodemografskih karakteristika poput dobi, spola i mjesta stanovanja prije početka studija, a njihova mišljenja su stavovi i razmišljanja o fenomenu čitanja. Sociološka relevantnost teme proizlazi iz činjenice da je proces čitanja sastavni dio studiranja u našem društvu te se s obzirom na to nameće kao važna tema.

5. METODA RADA

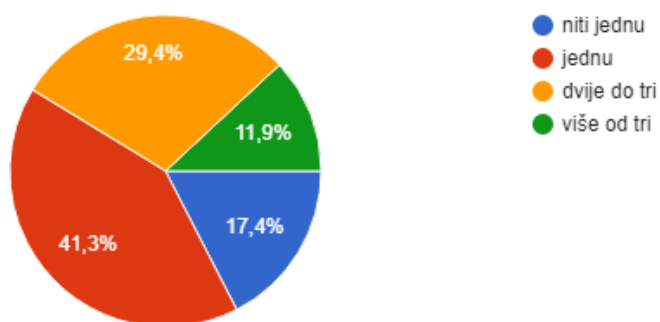
Metoda korištena u ovom istraživanju i metoda kojom su podaci prikupljeni bila je metoda *online* ankete, napravljene pomoću Google obrasca za ankete. Prilikom sudjelovanja imali su svi studenti Hrvatskih studija te je uzorak bio slučajni prigodni kao tip uzorka koji će prikupiti podatke koji će biti relevantni za ovo istraživanje. Anketni upitnik bio je dostupan na društvenoj mreži Facebook u grupama studenata Hrvatskih studija te je sudjelovalo 109 studenata, dok je veličina planiranog uzorka bila oko 100 studenata. Prije provođenja, istraživanje je bilo prijavljeno Etičkom povjerenstvu na Odsjeku za sociologiju Hrvatskih studija. Za vrijeme ispunjavanja ankete studentima je bilo omogućeno da odustanu u bilo kojem trenutku i preskoče pitanja na koja ne žele dati odgovor. Također, jasno je napomenuto da su njihovi osobni podatci zaštićeni, odnosno da je anketa u potpunosti anonimna.

6. OPIS UZORKA

Istraživanje je temeljeno na anketnom upitniku koji je potom obrađen statističkom metodom obrade podataka i komparativnom analizom dobivenih podataka na deskriptivnoj razini. Učenici su mogli odgovarati na pitanja odabirom jednog od ponuđenih odgovora na pitanja zatvorenog tipa te dopisivanjem vlastitih odgovora na pitanja otvorenog tipa. Upitnik je bio podijeljen na tri dijela. Prvi dio sastojao se od 9 pitanja koja će pokazati kakve su čitalačke navike ispitanika. U drugom dijelu ispitanicima su bile dane različite tvrdnje na koje su ispitanici Likertovom skalom od 1 do 5 iskazali svoje slaganje ili neslaganje. Treći set pitanja odnosio se sociodemografske karakteristike ispitanika koji su se trebali izjasniti o svojoj dobi, spolu te tipu naselja u kojemu su živjeli do upisa na fakultet. U nastavku će biti prikazani rezultati istraživanja.

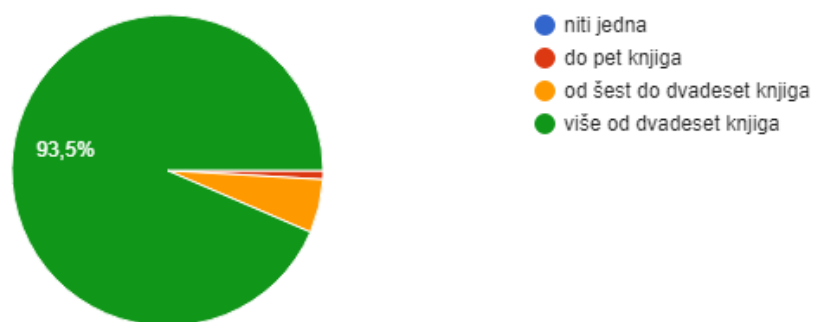
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Na početku anketnog upitnika ispitanicima su postavljena pitanja čiji će odgovori pokazati kakve su čitalačke navike studenata.

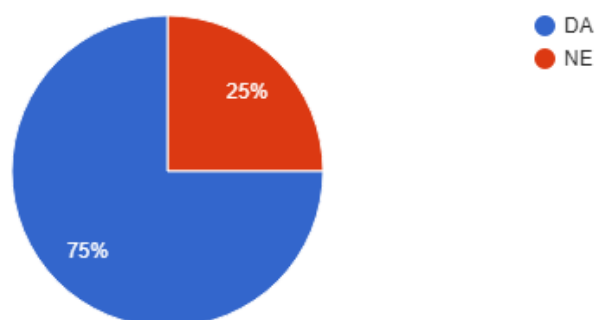
Graf 1. Koliko knjiga pročitate mjesečno?

Kada je riječ o broju mjesečno pročitanih knjiga, svi su dobiveni podaci izraženi relativno malim postotcima. Sličnost ovog kvantitativnog istraživanja i istraživanja provedenog na 1146 punoljetnih građana Republike Hrvatske iznosi udjela ispitanika koji mjesečno pročitaju jednu knjigu. U ovom istraživanju dobiven je podatak da jednu knjigu mjesečno pročita 41,3% studenata, a u drugom istraživanju 43% građana (Zagrebački velesajam.hr, 2018.). Najmanji udio ispitanika pročita više od tri knjige mjesečno (11,9%), odnosno tek 13 studenata. 29,4% ispitanika mjesečno pročita dvije do tri knjige, a 17,4% niti jednu.

Graf 2. Koliko otprilike knjiga postoji u kućanstvu u kojem živite?

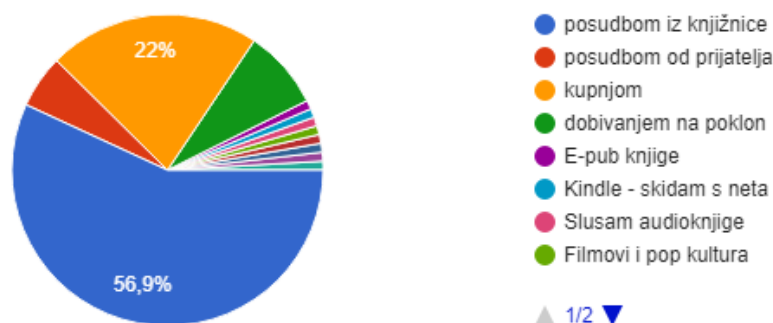
U kućanstvima u kojem ispitanici žive postoji zadovoljavajuće velik broj knjiga kada za istraživanje provedeno nad ovim ispitanicima vrijedi činjenica da svako kućanstvo sadrži barem jednu knjigu. Samo je jedan ispitanik odgovorio da se u njegovom kućanstvu nalazi do 5 knjiga. 6 ispitanika odgovorilo je da imaju od 6 do 20 knjiga, a 93,5% ispitanika da posjeduje njih više od 20. 16 ispitanika predstavljaju jedine članove koji čitaju u njihovoj obitelji, dok u obiteljima u kojima čita svaki član živi tek 10 ispitanika. Od svih članova obitelji koji čita, osoba koju su ispitanici naveli najveći broj puta bila je majka.

Graf 3. Imate li popis knjiga koje biste rado preporučili drugima?

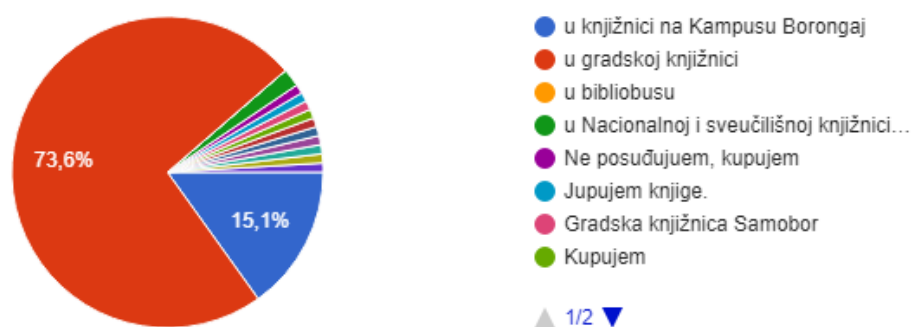
Iako je tematika najčešće objavljivanih i ponavljajućih članaka na internetu upravo preporuka domaćih ili stranih knjiga za čitanje, 75% ispitanika zna koje bi se knjige

mogle pronaći na njihovom vlastitom popisu kojeg bi rado preporučili drugim osobama, dok preostalih 25% ispitanika to ipak ne zna.

Graf 4. Kako najčešće dolazite do knjiga?

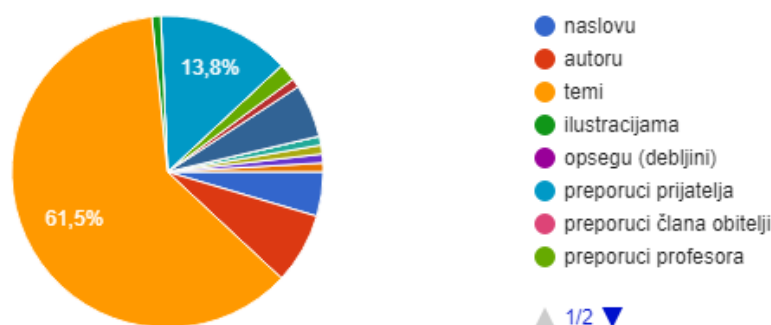
Najčešći način dolaska do knjiga 56,9% ispitanika je posudbom iz knjižnice. Knjigu često kupuje 22% ispitanika, dobiva na poklon 9,2%, a od prijatelja posuđuje 5,5% ispitanika. Ostali načini koje su ispitanici naveli su besplatno preuzimanje e-knjiga (2,7%), online kupnja (0,9%), slušanje audio knjiga (0,9%), sve od navedenog (0,9%), sajam (0,9%).

Graf 5. Gdje najčešće posuđujete knjige?

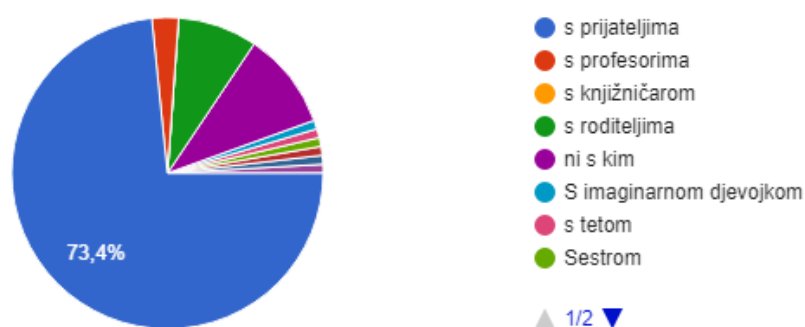
Nakon što su se izjasnili o načinu dolaska do knjiga, ispitanici su odgovorili na pitanje o mjestu posudbe. Najveći udio ispitanika (73,6%) knjige posuđuje u gradskoj knjižnici. 15,1% ispitanika ih posuđuje u knjižnici na Znanstveno-učilišnom kampusu Borongaj

gdje se nalazi i zgrada Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. 2,7% ispitanika knjige kupuje, 1,9% ispitanika knjige posuđuje iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a 1,8% iz knjižnice Filozofskog fakulteta. Ostala, u odgovorima po jedan put spomenuta, mjesta su Gradska knjižnica Samobor i knjižnica Hrvatskog saveza slijepih.

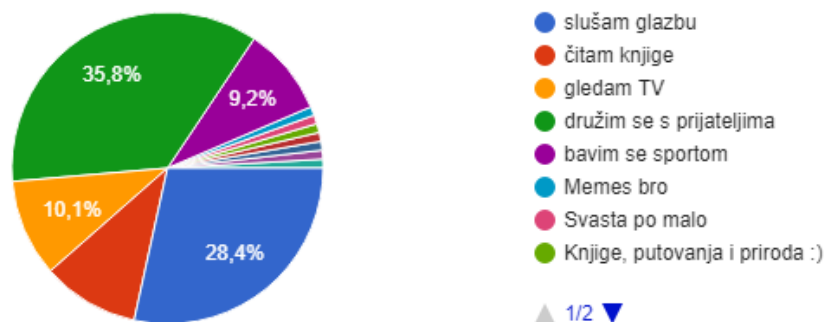
Graf 6. Po čemu najčešće birate knjige za čitanje?

Najveći broj ispitanika, 67, knjige za čitanje najčešće bira po njihovoj temi. Po autoru ih bira njih osmero, a po naslovu petero. 15 ispitanika odabere knjigu nakon što sasluša preporuke prijatelja, a šestero nakon pročitane procjene (kritike). Čuvši preporuku profesora, spomenutu knjigu odabere tek dvoje ispitanika.

Graf 7. S kim najčešće razgovarate o pročitanim knjigama?

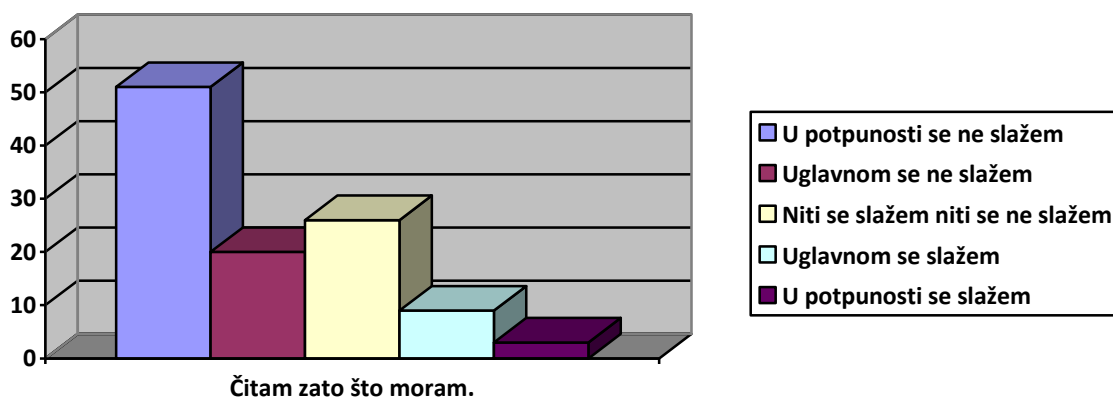
Prijatelji su populacija s kojom ispitanici najčešće popričaju o pročitanim knjigama. To je priznalo 73,4% ispitanika. 10,1% ispitanika poslije čitanja ne razgovara ni s kim. S roditeljima razgovara 8,3% ispitanika, s profesorima 2,8%, a sa sestrom 1,8% ispitanika. Osobe s kojima ispitanici znaju porazgovarati po svršetku knjige su i imaginarna djevojka, teta, dečko i partnerica.

Graf 8. Što najčešće radite u svoje slobodno vrijeme?

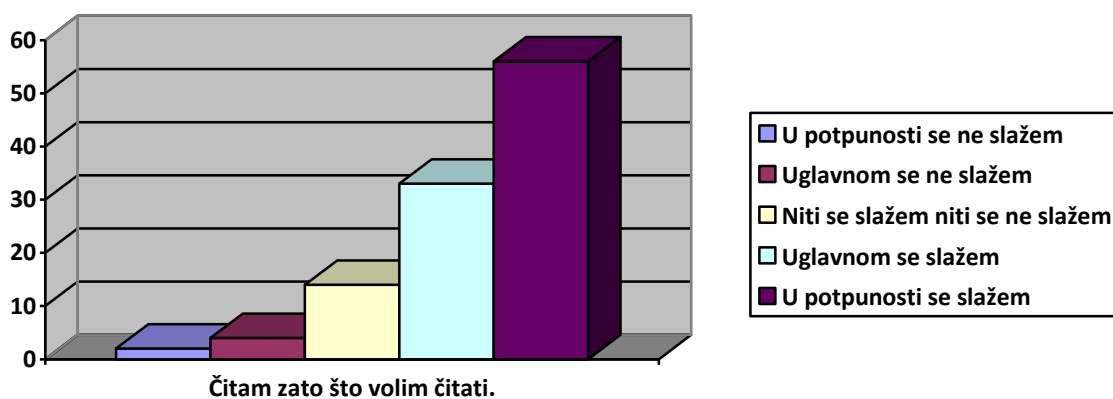
Svoje slobodno vrijeme 35,8% ispitanika najčešće provodi družeći se s prijateljima. 28,4% ispitanika sluša glazbu, a 9,2% se bavi sportom. 10,1% ispitanika svoje slobodno vrijeme koristi za gledanje televizije, a jednak postotak ispitanika čita knjige. Ni jedan preostali odgovor nije ne ponovio dva puta, stoga za svaki ponuđeni odgovor ostaje postotak od 0,9% ispitanika.

Središnji dio anketnog upitnika sastojao se od niza tvrdnji na koje su ispitanici imali priliku iskazati stupanj slaganja ili neslaganja, a koji govori o stavovima samih ispitanika.

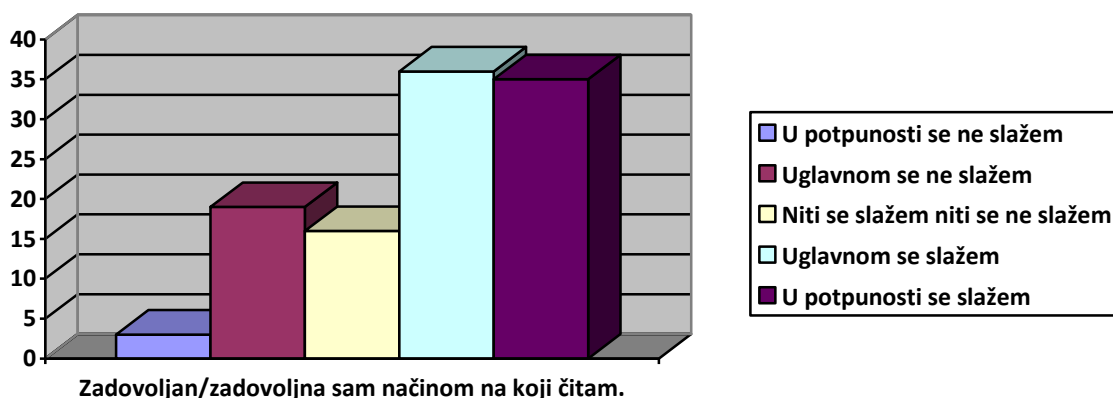
Graf 9. „Čitam zato što moram.“

Iz Grafa 9. vidljivo je da se najviše ispitanika, njih 51, u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da čita zato što mora. Druga najzastupljenija opcija je ona neutralna pri kojoj se 26 ispitanika niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom. Može se zaključiti da većina studenata ipak ne čita zato što mora.

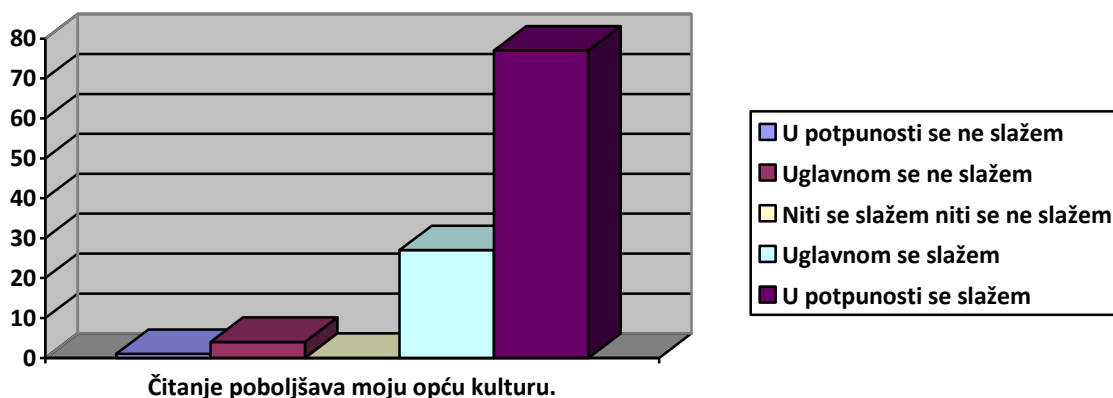
Graf 10. „Čitam zato što volim čitati.“

Više od polovice ispitanika, točnije njih 56, u potpunosti se slaže s tvrdnjom da čita zato što voli čitati. 33 ispitanika s tom se tvrdnjom uglavnom slaže, dok se 14 ispitanika niti slaže niti ne slaže. Izrazito mali broj ispitanika, sveukupno njih 6, uglavnom se ne slaže ili se u potpunosti ne slaže.

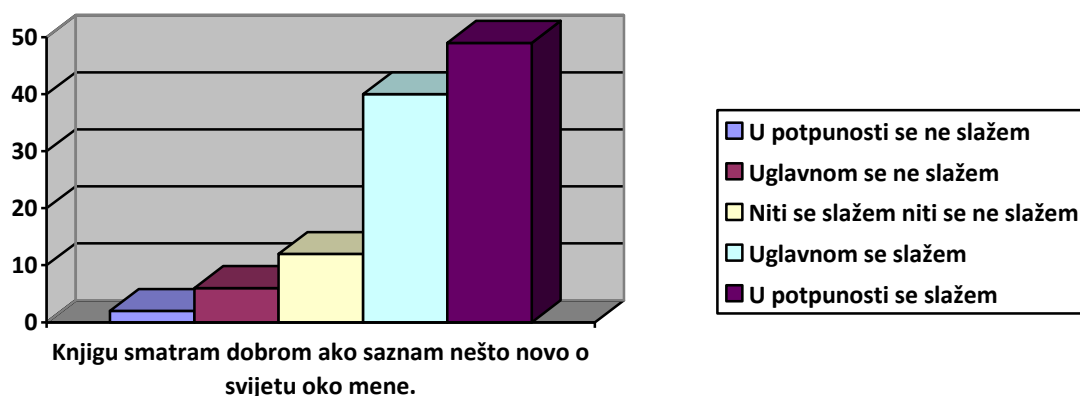
Graf 11. „Zadovoljan/zadovoljna sam načinom na koji čitam.“

Graf 11. prikazuje približno jednak broj ispitanika koji se s tvrdnjom o zadovoljstvu načina na koji čitaju uglavnom slažu (36) ili se u potpunosti slažu (35). 19 ispitanika uglavnom se s tvrdnjom ne slaže, dok se njih 16 niti slaže niti ne slaže. 3 ispitanika u potpunosti se ne slažu.

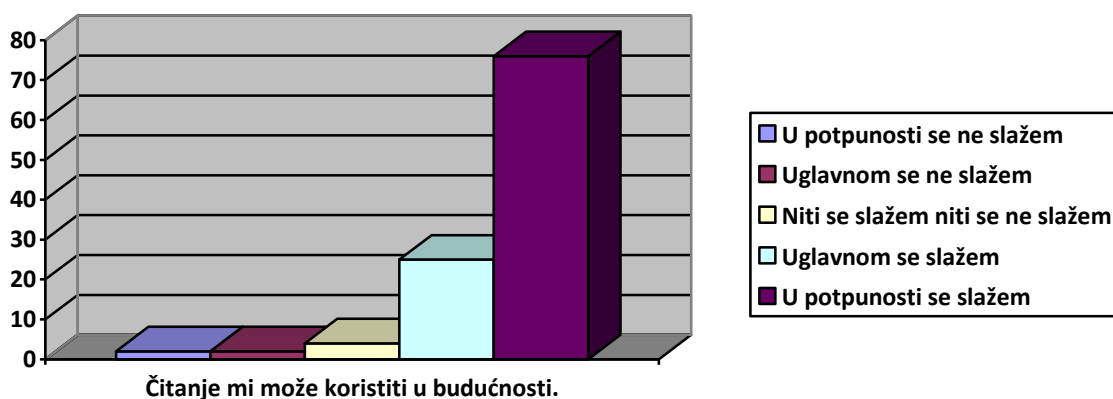
Graf 12. „Čitanje poboljšava moju uopću kulturu.“

Na tvrdnju da čitanje poboljšava opću kulturu svi su ispitanici znali slažu li se s njom ili ne. Negacijsku stranu odabralo je tek njih 5, od kojih se samo 1 u potpunosti ne slaže s tvrdnjom. 27 ispitanika uglavnom se slaže, dok se njih 77 slaže u potpunosti.

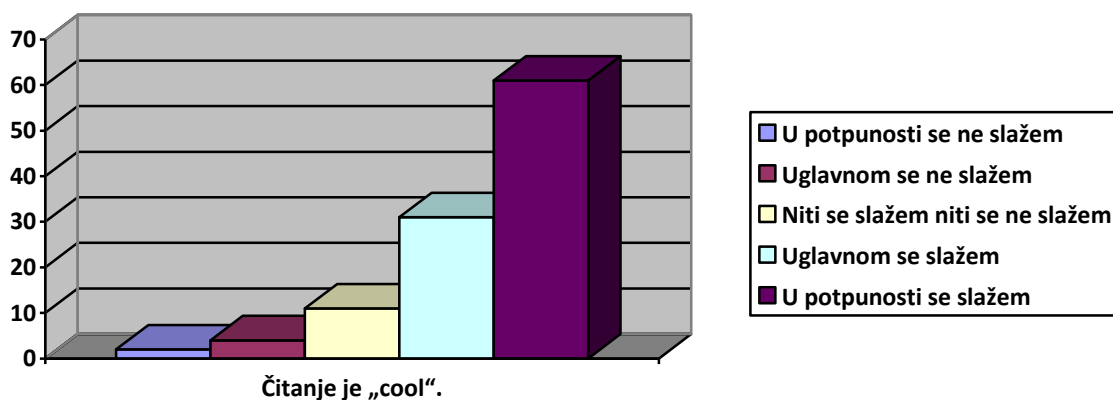
Graf 13. "Knjigu smatram dobrom ako saznam nešto novo o svijetu oko mene."

49 ispitanika u potpunosti smatra da je knjiga dobra ako nas nauči nečemu novom o svijetu oko nas. S tim se uglavnom slaže još 40 ispitanika. 12 ispitanika nije se moglo odlučiti slažu li se s tom tvrdnjom ili ne, dok su njih osmero rekli da se s njom u potpunosti ili uglavnom baš i ne slažu.

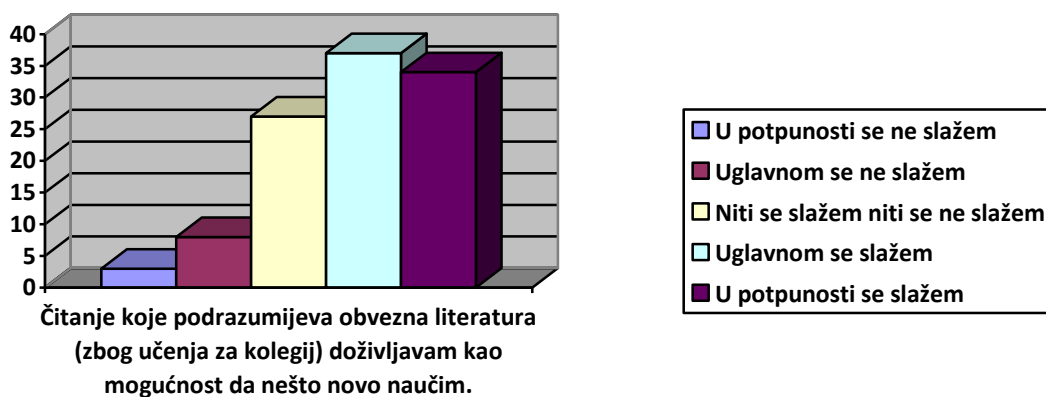
Graf 14. „Čitanje mi može koristiti u budućnosti.“

Vrlo je mali broj ispitanika (8) koji misle da im čitanje ne može koristiti u budućnosti ili u to još nisu sigurni. S druge strane, 25 ispitanika odgovorilo je da se slaže, a 76 ispitanika da se u potpunosti slaže s tvrdnjom da će se čitanjem jednoga dana moći okoristiti.

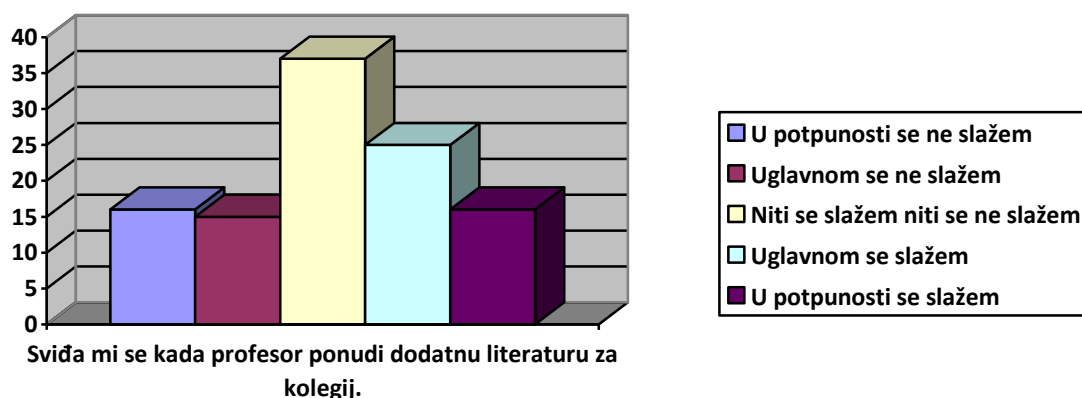
Graf 15. »Čitanje je „cool.“«

Graf 15. prikazuje gradaciju stupnjeva slaganja ispitanika o tome da je čitanje „cool“. 61 ispitanik odgovorio je da se s time u potpunosti slaže, a samo dvoje da se u jednakoj mjeri ne slaže.

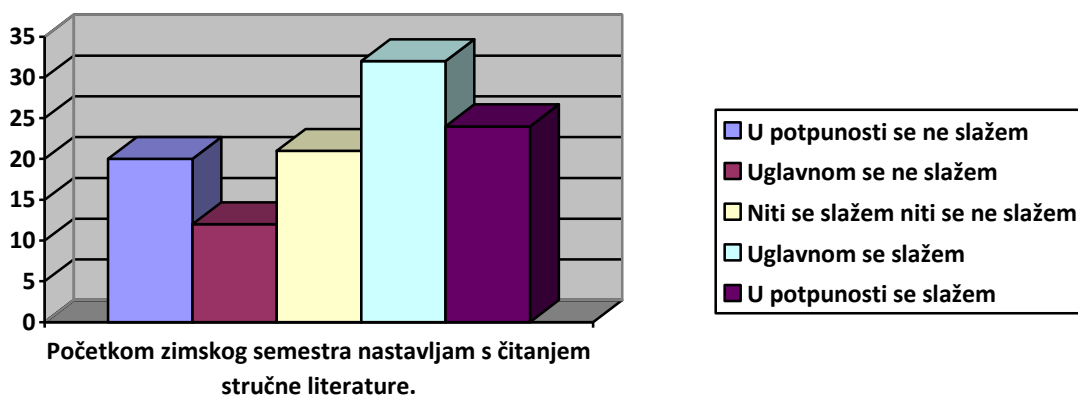
Graf 16. „Čitanje koje podrazumijeva obvezna literatura (zbog učenja za kolegij) doživljam kao mogućnost da nešto novo naučim.“

Većina ispitanika obveznu literaturu potrebnu za prolazak kolegija gleda kao priliku za stjecanjem novih znanja. 12 ju ispitanika gleda drukčije.

Graf 17. „Sviđa mi se kada profesor ponudi dodatnu literaturu za kolegij.“

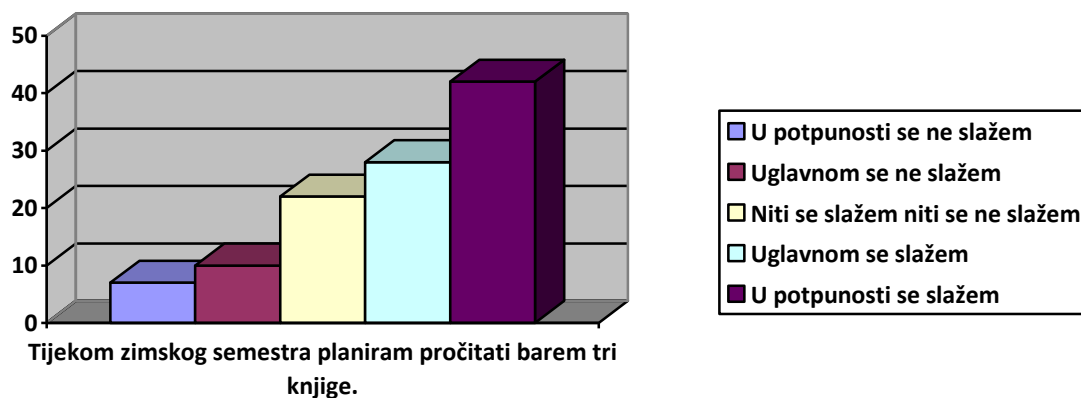
Podatke koje prikazuje Graf 17. svakako valja usporediti s onima iz *Grafa 16*. Dok 37 ispitanika obveznu literaturu doživljava kao mogućnost učenja novina, isti broj ispitanika ne može odlučiti sviđa li im se ili ne kada profesor ponudi dodatnu literaturu za kolegij. Broj ispitanika koji se s novom tvrdnjom u potpunosti slaže mjerljiv je onom broju ispitanika koji se s istom ne slaže uopće.

Graf 18. „Početkom zimskog semestra nastavljam s čitanjem stručne literature.“

Relativno približan broj ispitanika odgovorilo je da se (ne) slaže s tvrdnjom da će nastaviti s čitanjem stručne literature početkom zimskog semestra. Ono što je u *Grafu*

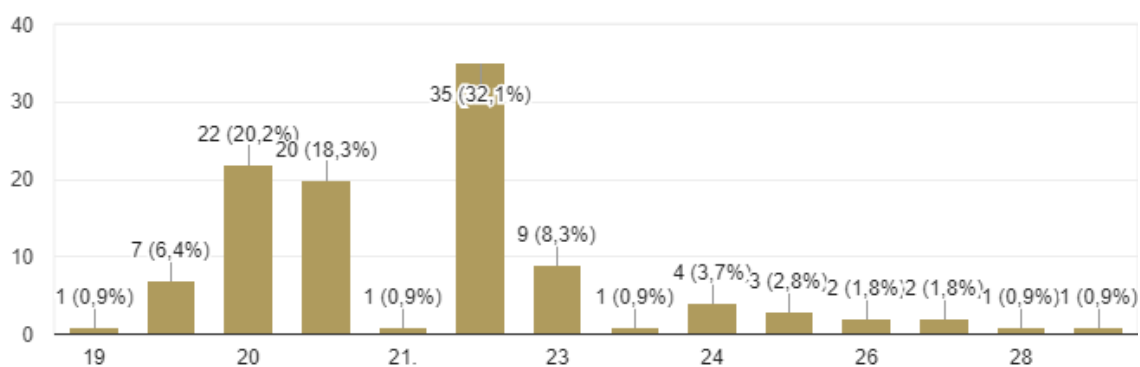
18. posebno zanimljivo je činjenica da je 8 ispitanika više reklo da se s tvrdnjom u potpunosti ne slaže, za razliku od onih koji su iskazali da se s njom uglavnom ne slažu.

Graf 19. „Tijekom zimskog semestra planiram pročitati barem tri knjige.“

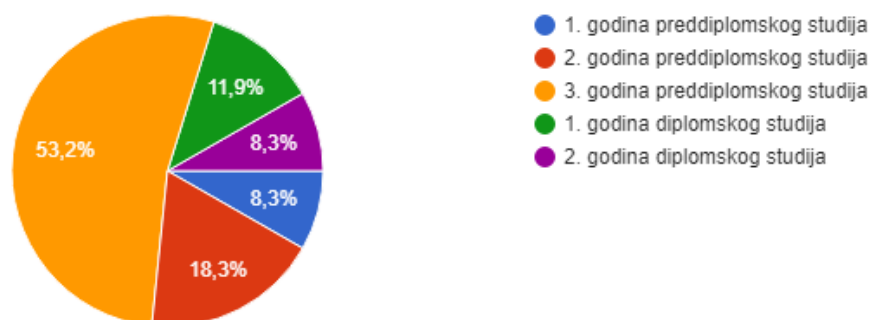
24 ispitanika u potpunosti se složilo s prethodnom tvrdnjom o čitanju stručne literature, a podaci dobiveni ovom tvrdnjom pokazuju kako 42 ispitanika sigurno planira pročitati barem tri knjige tijekom zimskog semestra.

U ovom istraživanju sudjelovalo je 109 ispitanika, od kojih 79,8% čine osobe ženskog, a 20,2% osobe muškog spola.

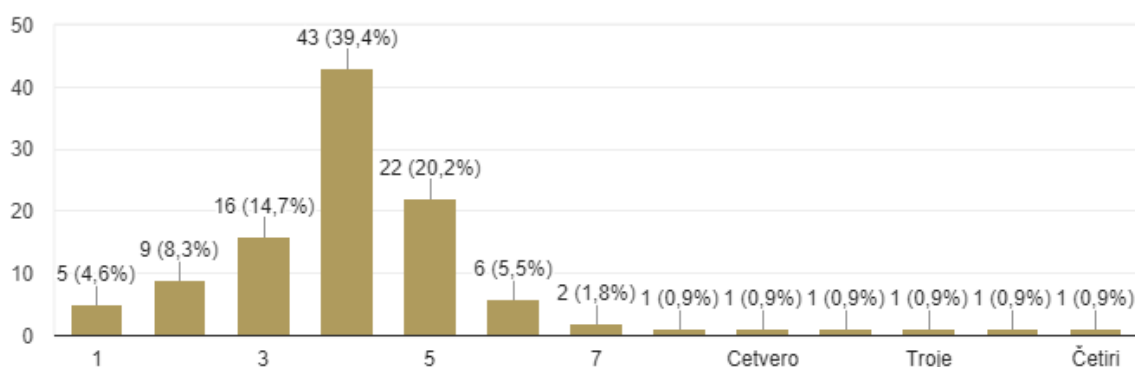
Graf 20. Koliko imate godina?

Iz *Grafa 20.* vidljivo je da velik udio ispitanika ima 20 (20,2%) i 21 (18,39%) godinu života, dok najveći (32,1%) ima 22 godine. Ono što je zanimljivo je to da se godine čak 23 ispitanika kreću između 23. i 30. godine života.

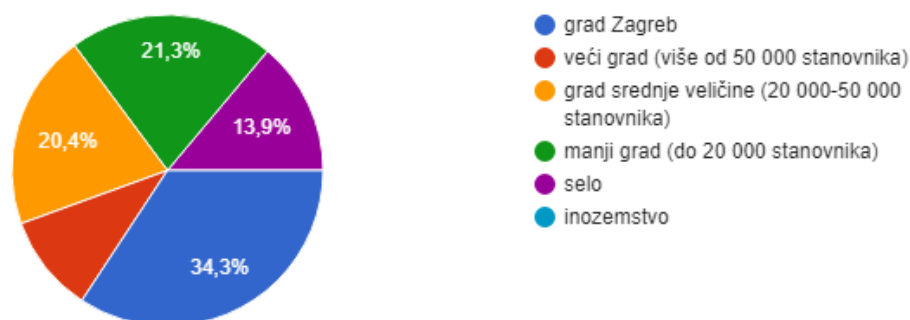
Graf 21. Koja ste godina studija?

Više od polovice (53,2%) ispitanika trenutno je upisana u 3. godinu preddiplomskog studija. 18,3% ispitanika studenti su 2. godine preddiplomskog studija, a 11,9% 1. godine diplomskog studija. Udio studenata 1. godine preddiplomskog studija jednak je udjelu 1. godine diplomskog studija (8,3%). Istraživanje je obuhvatilo studente svih smjerova – kako onih jednopredmetnih, tako i dvopredmetnih.

Graf 22. Koliki je broj članova Vašeg kućanstva (uključujući i Vas)?

Kućanstvo najvećeg udjela ispitanika (42,1%) sastavljeno je od 4 osobe koje uključuju ispitanika i još troje članova. Najmanji udio ispitanika čine dvoje ispitanika (1,8%) koji imaju sedmero članova kućanstva, a jedan ispitanik (0,9%) čak devetero. Barem jedan član svakog kućanstva ima završenu srednju školu (34,9%) ili stečeno visoko obrazovanje (65,1%). Zanimljiv pokazatelj je taj da ni jedan ispitanik nema člana obitelji koji nema završenu osnovnu školu.

Graf 23. Gdje ste živjeli prije upisa na studij?

Do upisa na studij, u gradu Zagrebu živio je najveći udio ispitanika koji partikularno sagledan uopće nije velik (34,3%). Najmanji udio (10,2%) ispitanika živio je u većem gradu koji broji više od 50 000 stanovnika. Zanimljiv se podatak dobije zbrojem udjela ispitanika koji su živjeli izvan glavnoga grada Republike Hrvatske dok nisu upisali fakultet. Riječ je o 65,8% što opravdava teze o Zagrebu kao pravom studentskom gradu.

8. ZAKLJUČAK

Osnovni cilj istraživanja provedenog u svrhu pisanja završnoga rada bio je utvrditi kakvu kulturu čitanja njeguju studenti Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu različitih smjerova i godina studija. Provedbi kvantitativnog istraživanja prethodila je konceptualizacija i operacionalizacija pojmova čitanja, kulture čitanja, čitateljskih interesa, studenata kao psihološke kategorije i slobodnog vremena. Nakon teoretskog

dijela rada, u njegovom središnjem dijelu objašnjen je metodološki dio. Koristila se metoda *online* ankete sa slučajnim prigodnim uzorkom kojeg je činilo 109 studenata, dok je veličina planiranog uzorka bila oko 100 studenata. Anketnim upitnikom dobiveni su podaci o obilježjima čitateljskih interesa i navika studenata te način zadovoljavanja tih potreba u knjižnici i izvan nje. Obradeni su statističkom metodom obrade podataka i komparativnom analizom dobivenih podataka na deskriptivnoj razini.

Izjašnjavanjem o sociodemografskim karakteristikama, utvrđeno je da su veći udio ispitanika bile osobe ženskoga spola (79,8%). Ni jedan ispitanik nije imao manje od 19 godina, iako su sudionici istraživanja bili i studenti 1. godine preddiplomskog studija. To je usko povezano s podatkom da je udio bruća koji su sudjelovali u istraživanju najmanji (8,3%), dok su studenti 3. godine preddiplomskog studija predstavljali najveći (53,2%). 65,8% ispitanika iz drugih krajeva Republike Hrvatske je došlo studirati u Zagreb. Barem jedan član obitelji ispitanika je ili srednje ili visoko obrazovan, a najčešća veličina kućanstava podrazumijeva 4 člana (42,1%).

Sudeći po iskazanim stavovima ispitanika o određenim aspektima kulture čitanja, može se zaključiti da ona na Hrvatskim studijama Sveučilišta u Zagrebu postoji i da je razvijena. To potvrđuju podaci koji govore da se najviše ispitanika u potpunosti složilo da voli čitati i približno jednako toliko označilo tvrdnju „Čitam zato što moram.“ neslaganjem u potpunosti. Međutim, najveći udio ispitanika (41,3%) i dalje je priznalo da mjesečno pročita jednu knjigu. Većina je načinom na koji čita zadovoljna, a tijekom zimskog semestra nastavlja s čitanjem stručne literature i planira pročitati barem tri knjige. Ispitanici su najneodlučniji bili kada su trebali odrediti sviđa li im se kada profesor ponudi dodatnu literaturu za kolegij, a najodlučniji kada se trebalo u potpunosti složiti s tvrdnjom da čitanje poboljšava opću kulturu pojedinca. Knjižnice su mjesta u kojima većina ispitanika posuđuje i dolazi do knjiga koje najčešće odabiru po njihovoj temi (61,5%). Iako su udjeli izraženi postotcima većima od 50%, tek 10,1% ispitanika provodi svoje slobodno vrijeme čitajući.

Na temelju dobivenih podataka provedenog istraživanja, može se reći kako je čitanje među studentima Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu popularno te kako studenti cijene važnost kvalitetne knjige. Ipak, sve podatke treba uzeti s mjerom opreza

s obzirom na način obrade podataka. Određeni dijelovi istraživanja svakako otvaraju nova pitanja kojima bi se sociolozi u budućnosti mogli pozabaviti.

9. POPIS KORIŠTENE LITERATURE

1. Škarić, I. (1978.) „Komunikacijski smjerovi“, *Dometi*, br. 8: 5-16
2. Čunović, K. (2005.) „Čitateljski interesi mladih: na primjeru Knjižnice i čitaonice za mlade Karlovac“, diplomski rad, Filozofski fakultet u Zagrebu, Zagreb
3. Rosandić, D. (1986.) *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*, Zagreb: Školska knjiga
4. „Čitanje“ (2018.) *Hrvatska enciklopedija*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13429> (stranica posjećena: 13. rujna 2018.)
5. Banaš, L. V. (1993.) „Čitanje kao komunikacija“, u: V. Šeta (ur.) *Razvijanje čitateljskih interesa i navika putem školske knjižnice: zbornik radova*, Rijeka: Ministarstvo prosvjete, kulture i športa, Zavod za školstvo Republike Hrvatske – Referada Rijeka, Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, str. 10-17
6. Čudina Obradović, M. (2014.) *Psihologija čitanja (od motivacije do razumijevanja)*, Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga
7. Chartier, R. (2017.) „Radnici i putnici: od teksta do čitatelja“, *Pro tempore: časopis studenata povijesti*, br. 12: 185-196
8. Kuvač-Levačić, K. (2016.) „Čitanje, vrste čitanja i čitatelja i koncept pismenosti 21. stoljeća“, *Zrno: časopis za obitelj, vrtić i školu*, 118-119

9. Potkornjak, N. (1989.) *Pedagoška enciklopedija*, Zagreb: Školska knjiga
10. Ilišin, V. (2008) „Skica za sociološki portret zagrebačkih studenata: uvod u istraživanje hrvatskih studenata danas”, *Sociologija i prostor*, sv. 46 (3/4): 221– 240
11. Artić, M. (2009.) „Prema novom iskustvu slobodnog vremena: slobodno vrijeme kao izvoriste kritičke svijesti“, *Filozofska istraživanja*, sv. 2: 281–295
12. Mlinarević, V. **et** Gajger, V. (2008.) „Slobodno vrijeme mladih - prostor kreativnog djelovanja“, str. 43-58
13. *KOLIKO HRVATI ČITAJU KNJIGE?* (2018.) Zagrebački velesajam.hr, <https://www.zv.hr/press-10/press-informacije/koliko-hrvati-citaju-knjige/4291> (stranica posjećena: 13. rujna 2018.)